

Høringsinnspill – endringer i bioteknologiloven

Jeg viser til høringsforslaget om endringer i bioteknologiloven og presenterer i det videre mitt høringsinnspill.

Innledningsvis vil jeg fortelle litt om bakgrunnen for at jeg sender dette innspillet. Jeg har donert sæd i Norge. Det var en helt uproblematisk beslutning å ta. Jeg har, og hadde på tidspunktet for donasjonen, venner og kolleger som hadde problemer med å få barn og var åpen om dette. Jeg fikk dermed betydelig innsikt i hvor krevende, fysisk og psykisk, det kunne være for enkelte å få oppfylt ønsket om å bli foreldre. Dette var igjen var en sterk og avgjørende motivator for å bli donor.

Som donor i Norge blir man godt informert om hva det vil innebære å donere sæd, herunder at det som for donor kan oppleves som et lite og ubetydelig bidrag, for andre er uunnværlig og ekstremt høyt verdsatt. Dette husker jeg ga meg en sterk følelse av medmenneskelighet. Jeg ble informert med at et/flere barn i fremtiden ville få en rett til å kjenne min identitet og slik kunne oppsøke meg når de var 18 år eller eldre, men at dette ikke var gitt. Dette var et forhold jeg var helt komfortabel med, da jeg tenkte at dersom jeg selv hadde hatt opphav via sæddonasjon, hadde jeg ønsket å bli fortalt og fått informasjon til å kunne oppsøke donor dersom jeg på et tidspunkt ville det.

Da jeg igjennom media hørte om høringsforslagene deres, leste jeg høringsforslaget. Jeg har funnet grunn til å kommentere noen av forslagene, da jeg bl.a. ikke føler at de helt treffer i sine drøftelser, avveininger og konklusjoner. Jeg håper at min bakgrunn som sæddonor kan bidra til å opplyse saken og ber om forståelse for at jeg er anonym, da ikke alle vet at jeg er sæddonor.

Jeg vil først si at jeg mener at departementet i forslagene til endringer i bioteknologiloven skulle gått lengre, herunder skulle det vært åpnet for assistert befruktning for enslige og eggdonasjon. Dette er begge tilbud som eksisterer i utlandet, og absolutt er etterspurt av norske par og enslige. Den praktiske konsekvensen av dagens ordning med at assistert befruktning for enslige og eggdonasjon ikke er lov i Norge, er at de som har ressursene til det, drar til utlandet. Dette medfører uheldige forskjeller blant norske enslige og par som ønsker barn, men som ikke får den hjelpen de trenger i Norge, i tillegg til at det kan svekke muligheten for at barn som kommer til ved assistanse i utlandet, får til å kjenne sitt biologiske opphav.

Når det gjelder de konkrete forslagene, her jeg følgende innspill:

Jeg støtter forslaget om at foreldrene plikter å informere barnet om dets opphav gjennom donasjon og synes parallellen til rettighetene adopterte barn har, er treffende. For sæddonorer vil jeg mene at dette forslaget ikke får noen nevneverdig betydning, da disse allerede ved donasjon i dag, blir gjort klar over og er inneforstått med at barnet ville kunne få vite donors identitet og at det uansett vil være opp til barnet om det ønsket å ta kontakt. I det jeg anser som en naturlig forlengelse, finner jeg det også fornuftig å senke aldersgrensen for når barnet kan få vite sæddonors identitet fra 18 til 15 år da dette er i samsvar godt med tanken om å styrke barnets rettigheter, herunder gi informasjon på et tidligere tidspunkt enn hva som er tilfellet i dag.

Når det gjelder tidspunktet for denne endringen og om den skal få "tilbakevirkende kraft", skriver departementet:

"Ved en nedsettelse av aldersgrensen må det tas stilling til når eller eventuelt for hvilke donorbarn endringen skal få virkning. Det kan argumenteres med at dagens sæddonorer kun har samtykket til at mulige donorbarn blir kjent med deres identitet etter fylte 18 år. Grunnloven § 97 forbyr å gi lover tilbakevirkende kraft. Forbudet skal forhindre at nye byrder knyttes til eldre handlinger, og pålegger lovgivningen å respektere tidligere stiftede rettigheter. Dette kan tale for at en lovendring kun kan få virkning for barn som er født ved hjelp av donorsæd avgitt etter lovendringen."

Det stemmer at man som donor ble gjort kjent med at donors identitet først ville bli gjort kjent for barnet, når dette har fylt 18 år. Om grensen var tre år tidligere, dvs. ved fylte 15 år, ville dette likevel ikke hatt noe å si for min motivasjon til å donere, da dette i begge tilfeller være snakk om mange år inn i fremtiden. Det ville videre ikke overraske meg om dette synet er gjengs for de fleste donorer - 15 eller 18 år inn i fremtiden er uansett lang tid. Videre har donorbarnet ingen rettigheter i forhold til donor, og som donor planlegger man ikke livet sitt rundt at et donorbarn i fremtiden muligens tar kontakt. Uansett vil det være donorbarnet som er blitt til gjennom donasjon som har rett til å ta stilling til å oppsøke donor eller ikke. Å gi loven tilbakevirkende kraft på dette punktet ser jeg som helt uproblematisk og jeg

finner det lite treffende å vise til Grunnlovens § 97 som moment for å "verne" donor, særlig når departementet ikke er mer konkret og kan vise hva mer byrdefylle for donor vil være i å senke grensen til 15 år for eksisterende donortilfeller. Når departementet skriver "*Det kan blant annet hevdes at det vil innebære en viss forskjell for donor å bli oppsøkt av et barn på 15 år og en person over 18 år*" så stemmer jo dette i den forstand at det er tre års forskjell i alder, men utover det har jeg vanskelig å forstå at det skulle ha noe å si og hvilken "forskjell" og i hvert fall bli tillagt nevneverdig betydning her.

Det mest vektige argumentet i denne vurderingen er etter mitt syn at det synes kunstig og ikke minst urimelig for den det gjelder (donorbarn) at donorbarn som er kommet til etter ikrafttreddelsen av loven, vil ha bedre rettigheter enn de som er blitt til forut for lovendringen. Sett hen til de betydelige fordelene departementet fremhever ved at donorbarn får muligheten til å kjenne sitt biologiske opphav på et tidligere tidspunkt, kan jeg ikke se at det er særlige mothensyn som kan sies å veie tyngre enn hensynet til donorbarnet.

Skulle departementet likevel mene at eksisterende donorer må "vernes" mot å gi loven tilbakevirkende kraft, kan loven endres slik at retten til å gi eksisterende donorbarn informasjon om donor ved fylte 15 år, forbeholdes tilfeller der donor har gitt uttrykkelig samtykket til dette. Samtykket kan oppnås ved at de rette helsemyndighetene kontakter donor, informerer om lovendringen, herunder at donor kan samtykke til å tilkjenne sin identitet ved donorbarnets fylte 15 år.

Jeg synes heller ikke at argumentet om at hensynet til familiene som har innrettet seg på at donor først ev. skal bli kjent når barnet fyller 18 år, skal gå foran hensynet til barnet. Departementets argumentasjon på dette punktet, tar etter mitt syn ikke tilstrekkelig opp i seg fordelene det vil være for barnet, å kunne ta kontakt med donor om barnet ønsker det.

Jeg vil avslutningsvis takke for muligheten til å gi høringsinnspill.

vh

Donor